

Museoiden digitaalinen saavutettavuus

Kulttuurikaikille
Kultur för alla
Culture for All

Outi Salonlahti / Kulttuurikaikille -palvelu
23.1.2025

Paikallismuseoiden digitaaliset palvelut -
koulutus 1

Mistä tulen?

Kulttuuria kaikille -palvelu

- Tehtävä: edistää taide- ja kulttuurialan yhdenvertaisuutta, saavutettavuutta ja moninaisuutta.
- Juuret museoalalla, olimme osa Valtion taidemuseota 2003-2013.
- Nykyään meitä ylläpitää Yhdenvertaisen kulttuurin puolesta ry
- Museoliitto on yksi jäsenistämme
- Kuvassa henkilökuntaamme

Miksi saavutettavaa?

- Yhdenvertaisuus
 - Lait ja sopimukset (kts. seuraava dia)
 - Laatu: "Good design enables, bad design disables!"
 - Laajempi yleisö
-
- Jos verkkopalvelu on saavutettava ja helppokäyttöinen, sitä voivat käyttää mahdollisimman monet.

Lainsäädäntö ja sopimukset velvoittavat

- Perustuslaki
- Yhdenvertaisuuslaki
- Laki digitaalisten palvelujen saavutettavuudesta (saavutettavuusdirektiivi ja esteettömyysdirektiivi)
- Esteettömyysasetus
- YK:n ihmisoikeussopimus
- YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista

Saavutettavan viestinnän perusasioita

- Selkeä ulkoasu / saavutettava graafinen suunnittelu
- Kielivaihtoehdot
- Selkeä ja ymmärrettävä kieli
- Viestinnän kohdentaminen
- Tieto saavutettavuudesta
- **Verkkopalvelujen saavutettavuus**
 - Mm. verkkosivut ja sosiaalinen media

Verkkopalvelujen saavutettavuus

Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta

- Koskee mm. niitä organisaatioita, joiden rahoituksesta yli 50 % tulee julkiselta puolelta
- Koskee kaikkia näiden organisaatioiden digitaalisia palveluja
- Lain vaatimukset verkkopalveluille:
 1. Verkkopalvelun ja sen sisältöjen tulee täyttää saavutettavuusvaatimukset Web Content Accessibility Guidelines (WCAG) 2.1 -ohjeistuksen tasoilla A ja AA.
 2. Saavutettavuuden tila ja sen mahdolliset puutteet tulee esitellä saavutettavuusselosteessa. Tämä edellyttää, että verkkopalvelun ja sen sisältöjen saavutettavuus arvioidaan.
 3. Verkkopalvelun tulee sisältää sähköinen palautekanava, jolla käyttäjät voivat lähettää saavutettavuuspalautetta. Palautteeseen pitää vastata 14 päivässä.

Lisätietoja: [Digipalvelulain vaatimukset \(siirryt sivustolle saavutettavuusvaatimukset.fi\)](#)

SAAVUTETTAVUUSSELOSTE

Pulkka – Pohjois-Savon muisti -verkkosivusto

Kuopion kulttuurihistoriallinen museo haluaa taata verkkosivustojensa saavutettavuuden digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annetun lain (306/2019) mukaisesti. Tämä saavutettavuusseloste koskee pohjois-savonmuisti.fi -sivustoa ja sen alisivuja.

Vaatimusten mukaisuus

Pulkka – Pohjois-Savon muistin verkkosivujen suunnittelussa, toteutuksessa ja päivittämisessä on pyritty ottamaan huomioon sekä verkkosisältöjen saavutettavuutta koskeva lainsäädäntö, että ohjeet. Sivustolla on huomioitu WCAG 2.0 AA-tason vaatimuslista ja arvioitu että annetut kriteerit täyttyvät pääosin. Saavutettavuus huomioidaan myös jatkossa sivustoa päivitettäessä. Saavutettavuuden on arvioinut organisaation sisäinen toimija.

Ei-saavutettava sisältö

Sivusto sisältää yhden kuvagallerian etusivulla, jonka pysäyttämiseksi tarvitaan hiiren käyttämistä. Muussa tapauksessa sisältö etenee ilman mahdollisuutta sen pysäyttämiseen. Tämän gallerian pääasiallinen tehtävä on toimia sivustolla visuaalisena elementtinä, eikä käyttäjä menetä automatiikan vuoksi olennaista informaatiota. Korvaavaa esitystapaa ei ole valitettavasti mahdollista käyttää.

Sivusto sisältää joitakin ennen 23.9.2020 tuotettuja mediasisältöjä, kuten videoita, joille ei ole tarjolla teksti vaihtoehtoja ja kuvailutulokkausta.

Sivusto sisältää useita ennen 23.9.2018 laadittuja liitetiedostoja (pdf), joista suurin osa ei ole

Hae täältä...

WCAG 2.1 vaatimukset

Verkkopalvelun pitää olla

- Havaittava, esimerkiksi riittävät tummuuskontrastit
- Hallittava, esimerkiksi kaikkien toimintojen pitää olla käytettävissä näppäimistöllä
- Ymmärrettävä, esimerkiksi kaikki samanlaiset toiminnot merkitään samalla tavalla
- Toimintavarma, esimerkiksi verkkopalvelun pitää toimia erilaisilla avustavilla teknologioilla

Digipalvelulain vaatimia velvoittavia kriteereitä on 49 kpl.

Uuden sivuston/verkkopalvelun tekeminen ja tilaaminen

- Saavutettavuus mukaan suunnittelun alusta asti
 - Budjetti: rahaa mm. saavutettavuuden arviointiin
 - Muista myös hankebudjeteissa!
 - Rakenteen suunnittelu johdonmukaiseksi ja loogiseksi
 - Sisällön miettiminen saavutettavaksi
- Tarjouspyyntöihin ja sopimukseen mukaan saavutettavuus- ja käytettävyysvaatimukset
 - Esim. "Sivuston täytyy noudattaa WCAG 2.1 -ohjetta tasoilla A ja AA."
- Ulkopuolinen saavutettavuuden asiantuntija-arviointi ja/tai käyttäjätestaus on paras tapa varmistaa saavutettavuus

Tilaajan vastuu

- ”Paimenna” aina palveluntarjoajaa saavutettavuusasioissa.
 - Tarkat vaatimukset mukaan tarjouspyyntöihin ja sopimukseen.
 - Tarkista luonnoksista yksityiskohdat, esim. kontrastit ja tekstin koko.
 - Huolehdi, että saavutettavuusarvioinnissa/testauksissa huomatu puutteet korjataan.

Saavutettavuusvaatimukset.fi-sivustolla on ohjeita

Saavutettavuusvaatimukset

Hae sivustolta

Q

 Suomi

▼

ETUSIVU

YLEISTÄ SAAVUTETTAVUUDESTA ▼

DIGIPALVELULAIN VAATIMUKSET ▼

KÄYTTÄJÄN OIKEUDET ▼

TEE SAAVUTETTAVUUSSELOSTE ▼

Etusivu

>

Yleistä saavutettavuudesta

>

Ohjeita suunnittelun tueksi

Ohjeita suunnittelun tueksi

Olemme tuottaneet yksinkertaisia infograafeja saavutettavampien digipalvelujen suunnittelun tueksi.

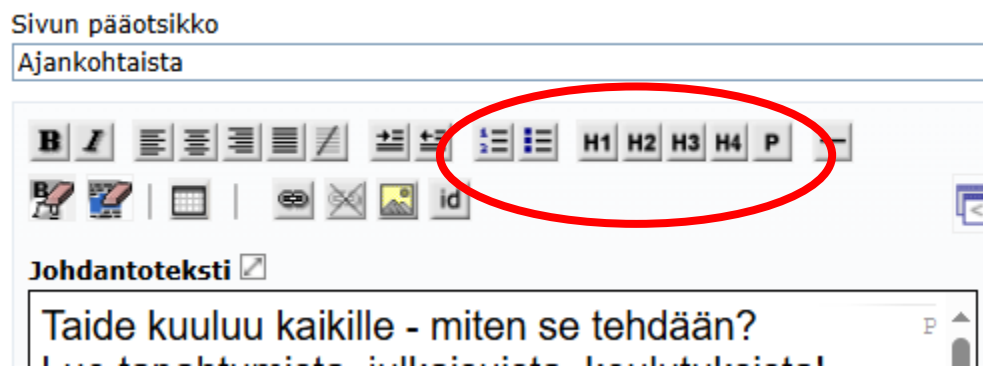
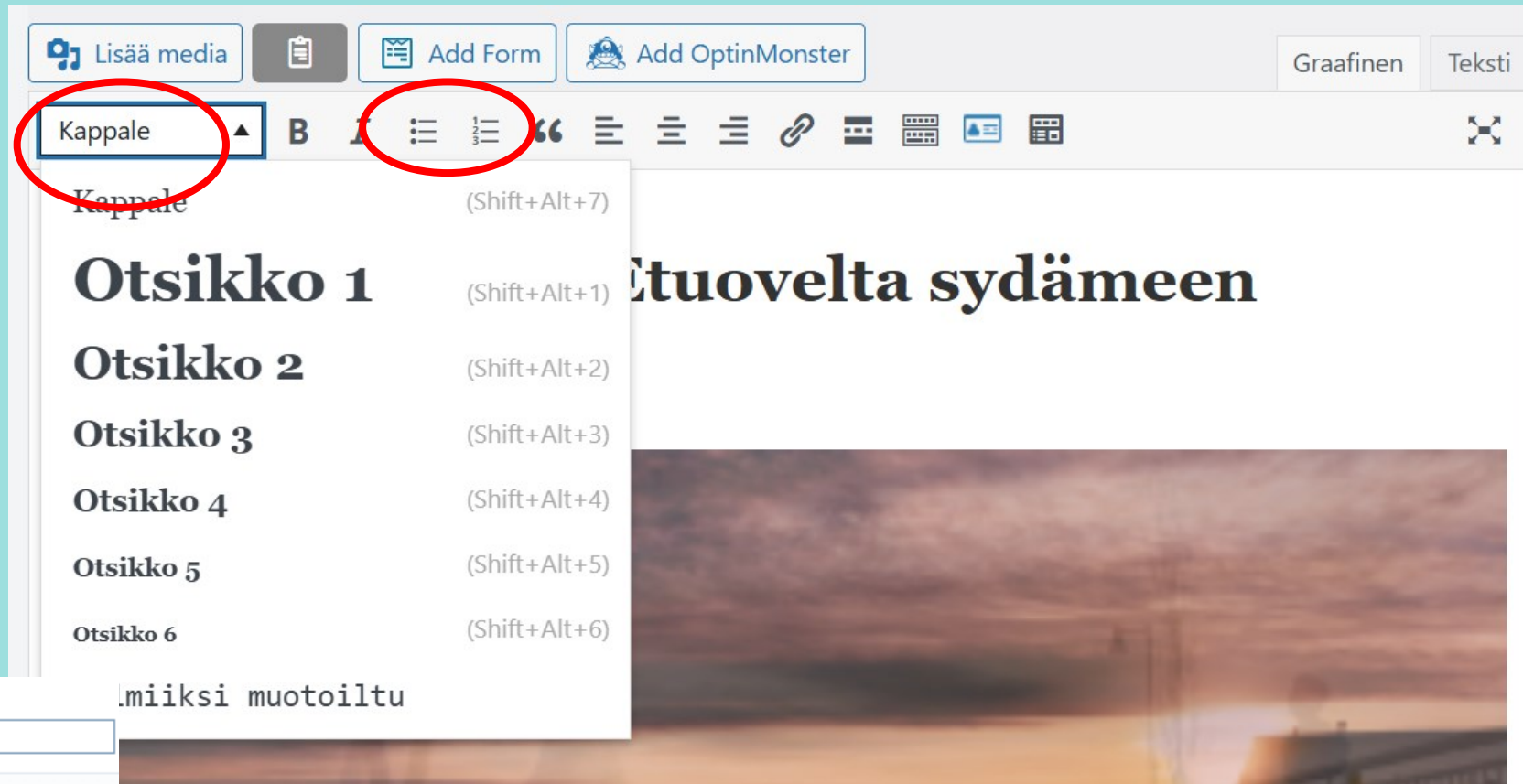
Tällä sivulla

Suunnittelu autismikirjon ihmisille	Suunnittelu ihmisille, joilla on motorisia rajoitteita
Suunnittelu ruudunlukijoiden käyttäjille	Suunnittelu kuuroille ja kuulovammaisille ihmisille
Suunnittelu heikkonäköisille käyttäjille	Suunnittelu ihmisille, joilla on lukivaikeuksia

Infograafeja on kuusi erilaista, ja ne esittelevät saavutettavuuden huomiointia erilaisten käyttäjien näkökulmasta. Sivulla on infograafien sisältö myös tekstimuodossa.

Ylläpito: sivuston päivittämisessä muista 1/4

- Merkitse otsikot otsikoiksi ja määrittele niiden hierarkia oikein.
- Merkitse listat listoiksi.

Esimerkki oikeanlaisesta otsikkohierarkiasta

Arkeologinen kulttuuriperintö

Pohjanperän muinaismuistot

Otsikkotaso 1 = H1
eli sivun pääotsikko

Etusivu » KULTTUURI JA VAPAA-AIKA » Tornionlaakson museo – Tornedalens museum » Kulttuuriympäristö » Arkeologinen kulttuuriperintö

Kulttuuri

Kirjasto

Liikunta

Tornionlaakson museo – Tornedalens museum

Vieraile meillä

Näyttelyt

Unesco-hakuprosessi 2024-2026

Aiankohtaista

Tornionlaakson kulttuuriympäristön juuret

Otsikkotaso 2 = H2

Tornionlaaksossa on runsaasti merkkejä ja jäänteitä eri ajanjaksojen asutuksesta, kaupankäynnistä ja uskonnon harjoittamisesta. Alueen asutuksen ja kulttuuriympäristön kehityksestä on saatu melko hyvin tietoa runsaan tutkimuksen ja arkeologisten löytöjen ansiosta.

Jää väistyy ja maa kohoaa

Otsikkotaso 3 = H3

Kylmien ilmastovaiheiden aikana Tornionlaakso on ollut useaan otteeseen

Ylläpito: sivuston päivittämisessä muista 2/4

Linkittäminen

- Linkkitekstistä olisi hyvä ilmetä, mitä linkin takaa löytyy.
- Kerro, jos linkki vie toiselle sivustolle.
- Linkit on yleensä hankala muotoilla hyvin, jos ne ovat keskellä lausetta.

Tee näin:

Museoomme voi tutustua myös esittelyvideon kautta.

[Katso video Kaikulan museosta \(siirryt YouTubeen\)](#)

Ei näin:

Museoomme voi tutustua myös esittelyvideon kautta. [Klikkaa tästä!](#)

Museoomme voi tutustua myös [esittelyvideon](#) kautta.

Ylläpito: sivuston päivittämisessä muista 3/4

Tekstivastineet (eli alt-tekstit, vaihtoehtoiset tekstit) kuviin.

- Tekstivastine kertoo lyhyesti kuvan olennaisen sisällön.
- Tekstivastine ei ole sama kuin kuvateksti.
- Tekstivastinetta ei lisätä koristeellisiin kuviin.

Kuvan tekstivastine: Pään peittävää huivia käyttävä museotyöntekijä pöydän ääressä. Taustalla fläppitaulu, jossa ajatuksia saavutettavuudesta.

Kuvateksti: Piirros: Kristina Vasileva. Kulttuuria kaikille -palvelun julkaiseman Museoiden saavutettavuuden ja moninaisuuden tarkistuslistan kuvitusta.

Miten lisätään tekstivastine (esimerkkinä WordPress)

Tilaa taiteilijuuteen 9 0 Uusi Näytä sivu suomi Insights WPForms Hakukoneoptimointi/SEO Tervehdys, Outi

Toiminnot

- Lisää media
- Luo galleria
- Luo audiosoittoa
- Luo videosoittoa
- Artikkelikuva
- URL-osoitteesta

Lisää media

Siirrä tiedostoja Mediakirjasto

Suodata mediatiedostoja

Kaikki mediatiedost v Kaikki päivämäärät v

Hae mediatiedostoja

LIITTEEN TIEDOT

Joose-kuva.jpg
2.9.2024
625 kt
2000 kertaa 1333 pikseliä
[Muokkaa kuvaa](#)
[Poista pysyvästi](#)

Vaihtoehtoinen teksti

Hymyilevä, mustapaitainen Joose

[Opi kuvailemaan kuvan tarkoitusta.](#) Jätä tyhjäksi, jos kuva on koristeellinen.

Otsikko

ONKO MAAILMA

Ylläpito: sivuston päivittämisessä muista 4/4

- Vältä liitteitä.
- Jos on tarve julkaista PDF-tiedosto, tarjoa aina vaihtoehto
 - HTML eli tavallinen verkkosivu on saavutettavin vaihtoehto, myös esim. RTF, ODT on ok.
 - Tiedostojen saavutettavuusohjeita:
www.saavutettavasti.fi/saavutettavat-asiakirjat
 - [Webinaari: Tiedostojen saavutettavuus \(siirryt YouTubeen\)](#)
- Miksi PDF-tiedostoja pitäisi välttää?
 - PDF:stä saa teoriassa teknisesti saavutettavan, jos sen tekee huolellisesti ohjeiden mukaan. **Mutta:**
 - PDF:n ulkoasua ei voi muunnella itselle saavutettavaksi.
 - Näkövammaisella käyttäjällä pitäisi olla tietty laite, tietty sovellus PDF:n lukemiseen ja tarpeeksi uusi ruudunlukuohjelma, jotta kaikki saavutettavuusominaisuudet varmasti toimivat.

Videoiden saavutettavuus

- Tekstitys
- Kuvailutulkkaus
- Esimerkki videosta, jossa on molemmat: [Maija Hirvonen, apulaisprofessori \(tenure track\) \(siirryt YouTube-videoon\)](#)

Idea kumpusi siitä, että meillä keräilijöinä, minulla ja minun miehelläni Tapanilla -

Paltamon lelumuseon tarina

Kainuun Museo
45 tilaajaa

Tilaa

4

Jaa

Lataa

Klippi

Tallenna

Saavutettavuus sosiaalisessa mediassa 1/3

- Kuvalle tekstivastine
- Videoiden tekstittäminen ja kuvailutulkkaus
- #aihetunnisteet
 - Kokoa aihetunnisteet mieluiten tekstin loppuun
 - Jos aihetunniste koostuu monesta sanasta, aloita uusi sana isolla kirjaimella: esimerkiksi #MuseoKuuluuKaikille (kuitenkin yhdyssanat pienellä: #kulttuuripääkaupunki)
- Mieluummin vähän kuin paljon emojiä
- Muista muutkin saavutettavuuden perusasiat: kerro saavutettavuustiedot esim. Facebook-tapahtumissa, kielivaihtoehdot, käytä selkeää kieltä, jne.

Saavutettavuus sosiaalisen mediassa 2/3

Näkövammaisten liiton Instagram-postaus.

- Kuvat on kuvailtu lyhyesti
- Aihetunnisteet kerätty loppuun
- Tekstin seassa on kolme emojiä.

(Postauksen teksti ei näy kuvassa kokonaan.)

werstas • Seuraa

Tänään kurkistetaan sotavuosiin, jolloi käynnissä oli Suomen suurin työmaa Itä-Suomessa. Suomenlahdelta Petsamoon ulottuvan puolustuslinja Salpalinjan rakennustyöt aloitettiin talvisodan jälkeen, ja sitä rakensi parhaimmillaan jopa 35 000 miestä keväällä 1941. Rakennustyöitä tehtiin vuosina 1940–1941 ja 1944. Talvisodan päättäneen Moskovan rauhansopimuksen muuttamat rajalinjat ja Salpalinjan mittavat rakennustyöt muuttivat itärajan paikkakuntien elämänmenoa tuntuvasti. Kaupankäynnin, työnteon ja majoitustoiminnan ohessa pantiin myös jalalla koreasti nurkkatansseissa, sillä tuhansien nuorten miesten saapuminen paikkakunnille ei jäänyt alueen naisväeltä huomaamatta.

Tämän ja muita Suomen suuria työmaita pääset näkemään Rakentajat-näyttelyssä, joka on avoinna ti-su klo 11–18. Vapaa pääsylle.

Kuva: Salpalinjaan kuuluva kivieste Sallassa kesällä 1948. JOKA Journalistinen kuva-arkisto, Museovirasto.

@museoviraston_kuvakokoelmat

@rakennusliitto

#Werstas #Työväenmuseo #Tampere #Rakentajat

Muokattu · 1 pv

salonpaikallismuseot ja 38 muuta tykkäävät

1 päivä sitten

Saavutettavuus sosiaalisessa mediassa 3/3

Tarinat

- Huolehdi hyvästä tummuuskontrastista tekstin ja taustan välillä
- Tekstitä puhe
- Tekstivastinetta ei saa vielä lisättyä tarinoihin. Tarinaan voi silti kirjoittaa kuvaa kuvailevan tekstin.
- Yksi tapa tehdä saavutettava tarina on video, jossa sama asia on puheena/äänenä ja tekstinä.

Lisää ohjeita saavutettavasta viestinnästä

- Eri tahojen tuottamia materiaaleja koottu sivuillemme:
[Saavutettavuus: Tietopaketit ja oppaat - Viestintä ja Saavutettavuus: Tarkistuslistat – Viestintä](#)
- Saavutettavuustietojen kertominen: [Entä saavutettavuus? Ohje kulttuurikohteen saavutettavuudesta viestimiseen \(PDF\)](#)
- [Näkövammaisten liitto: Ohje selkeän julkaisun suunnitteluun](#)
- [Selkokeskus: Selkokielen ohjeita](#)

Lisää ohjeita saavutettavista verkkopalveluista

- Selkeästi meille -hankkeen kognitiivisen saavutettavuuden ohjeet – sivustolla myös muita mahtavia vinkkejä ja ohjeita!
- Saavutettavien verkkosivujen suunnitteluopas (siirryt sivustolle Papunet.net)
- Mitä on käytettävyys? (siirryt sivustolle Papunet.net)
- Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta:
www.saavutettavuusvaatimukset.fi
- www.saavutettavasti.fi
- Facebook-ryhmässä Verkkopalvelujen saavutettavuus voi kysyä ja hakutoiminnolla voi etsiä vanhoja keskusteluja

Tukea saavutettavan verkkopalvelun tilaamiseen

- Blogiteksti ”Miten tilataan saavutettavat verkkosivut?”
 - ei valitettavasti ole enää verkossa saatavilla, pyydä Outilta halutessasi, finns också på svenska 😊
- Selkeästi meille: Opas verkkosivujen tilaajalle

Miten voi testata verkkosivujen saavutettavuutta itse?

- [Saavutettavuuden testaus -webinaari \(siirryt JY:n Moniviestimeen\)](#)
 - Lyhyt webinaari maksuttomista verkkosivujen saavutettavuuden testausvälineistä ja toimisto-ohjelmien helppokäyttöisyyden tarkistamisesta. Kouluttajana Merja Laamanen, Jyväskylän yliopisto.
- wave.webaim.org – maksuton työkalu
- Kontrastin tarkistaminen: esim. webaim.org/resources/contrastchecker tai contrastchecker.com
- Maksuttomia ruudunlukuohjelmia ovat esim. VoiceOver sisäänrakennettuna Applen laitteissa ja NVDA (molempien käyttö vaatii jonkin verran opettelua)
- HUOM: sivuston testaaminen itse on hyödyllistä, mutta eri työkalut eivät voi havaita kaikkia ongelmia, jotka ihminen huomaisi. Suosittelemme aina saavutettavuuden asiantuntija-arviointia ja/tai käyttäjätestausta saavutettavuuden varmistamiseksi.

Lisätietoa ja ohjeita sosiaalisen median saavutettavuudesta

- [Saavutettavasti.fi: Saavutettavuus sosiaalisessa mediassa](#)
- [Papunet: Sosiaalisen median saavutettavuus](#)
- [Näkövammaisten liitto: Saavutettavuus sosiaalisessa mediassa](#)
- [Vammaiset Tytöt: Miten tehdä Instagram saavutettavaksi näkövammaisille? \(siirryt Instagramiin\)](#)
 - Erityisesti ohjeita tarinan tekemiseen saavutettavaksi

Tarkistuslistat

www.kulttuuriakaikille.fi/saavutettavuus_tarkistuslistat_arvioinnin_tueksi

Kulttuuria kaikille
Kultur för alla
Culture for All

Suomeksi
På svenska
Saameksi/Davvisámegillii
In English
Selkosuomeksi
Viittomakielellä
Finlandssvenskt teckenspråk
International sign

Tekstin koko: A A A
Liity sähköpostilistalle
Yhteystiedot

Hae sivustolta*

HAE

Etusivu

Tietoa meistä

Omat hankkeet,
julkaisut ja palvelut
– Ota yhteyttä!

Saavutettavuus

Tietoa ja ohjeita

Moninaisuus

Tietoa ja ohjeita

Ajankohtaista

Tietoa tapahtumista,
julkaisuista ja
koulutuksista

Blogi

Kulttuurikentän
toimijat kirjoittavat

Saavutettavuus

- Mitä on saavutettavuus?
- Tietopaketit ja oppaat
- **Tarkistuslistat arvioinnin tueksi**
 - Kulttuurikohteet yleisesti
 - Teatterit
 - Museot
 - Kirjastot
 - Tapahtumat
 - Elokuvateatterit
 - Koulutusten järjestäminen
 - Korkeakoulut
 - Kaikki tarkistuslistat
- Symboleja viestintään
- Esimerkit ja kokemukset
- Tutkimukset ja raportit
- Suunnitelmat ja ohjelmat
- Rahoituslähteitä
- Alan asiantuntijat

 Kuuntele

Tarkistuslistat arvioinnin tueksi

Tässä osiossa on tarkistuslistoja kulttuuripalvelujen saavutettavuuden omatoimisen arvioinnin tueksi. Kysymykset auttavat huomioimaan asioita, jotka ovat kulttuurin kuluttajien kannalta tärkeitä ja vaikuttavat kulttuurielämysten onnistumiseen.

[Kulttuurikohteet yleisesti](#)

[Teatterit](#)

[Museot](#)

[Kirjastot](#)

[Tapahtumat](#)

[Elokuvateatterit](#)

[Koulutusten järjestäminen](#)

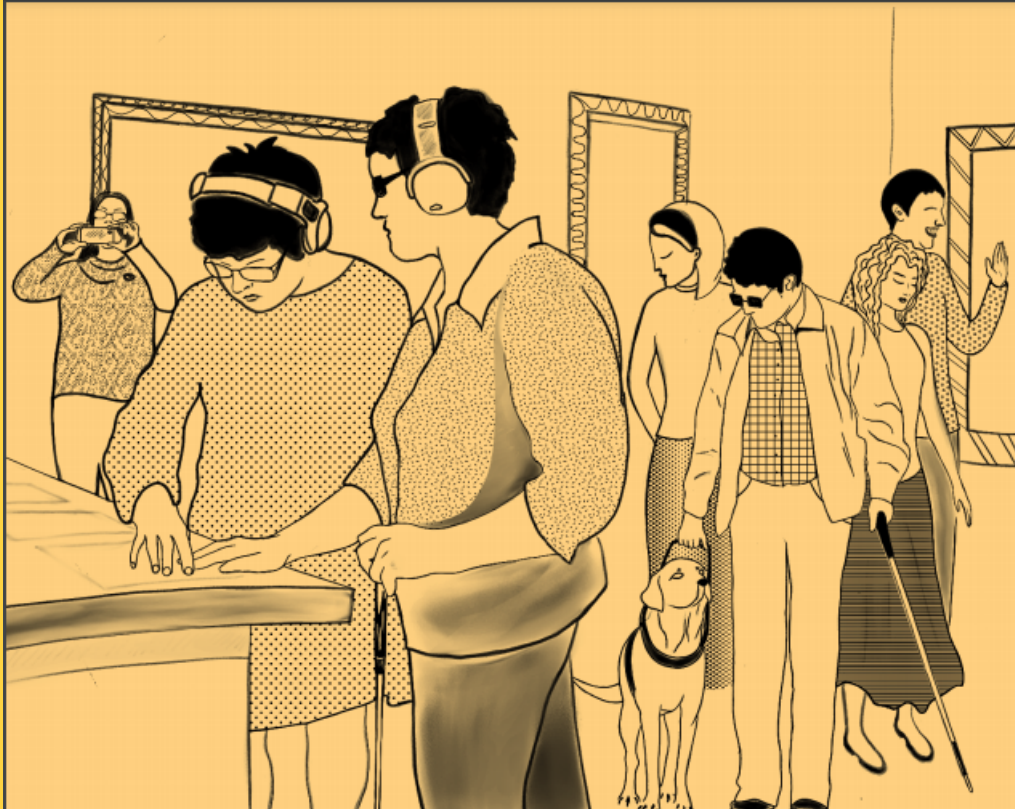
[Lisää tarkistuslistoja englanniksi](#)

[Lisää tarkistuslistoja ruotsiksi](#)

Rakennetun ympäristön esteettömyys

Invalidiliiton esteettömyyskeskus ESKE kerää sivuilleen erityisesti rakennetun ympäristön esteettömyyteen liittyviä tarkistuslistoja. [ESKEN listaamat tarkistuslistat \(Invalidiliitto.fi\)](#)

Saatavilla
suomeksi,
ruotsiksi ja
englanniksi.

Museoiden saavutettavuuden ja moninaisuuden tarkistuslista

Checklista gällande tillgänglighet och mångfald i muséer

Kulttuuria kaikille
Kultur för alla
Culture for All

www.kulttuuriakaikille.fi

Tervetuloa sivuille, sähköpostilistalle ja
uutiskirjeen tilaajaksi!

facebook.com/kulttuuriakaikille

Instagram: [@kulttuuriakaikille](https://www.instagram.com/kulttuuriakaikille)

Yhteystiedot

Kulttuuria kaikille
Kultur för alla
Culture for All

Outi Salonlahti

Erityisasiantuntija,
saavutettavuus ja viestintä

outi.salonlahti@cultureforall.fi

puh. 040 963 9908